

eenheidsgerucht en eenheidsgebod.

Daar doen vandaag nog steeds verschillende eenheidsgeruchten de ronde. Naar verluidt, komen er in de gebonden Geref. kerken steeds meer, die gaande weg „bezwaarder“ worden en zeer ontevreden zijn over den gang van zaken in hun eigen kerken. Klachten en exclamaties als: „ik ben er doodmoe van; ik wil niet langer zoo, want ik ben in één woord beu van heel dien kerkelijken strijd“, — ze zijn niet van de lucht.

Daar zijn er, die zeggen, dat we als Christusbelijders elkaar vandaag meer dan ooit nodig hebben tegenover de aanrukkende antichristelijke machten, dat we ons op alle terrein zoo nauw mogelijk moeten aansluiten, enzovoort, dus: al die kerkelijke ruziemakerij — van de baan ermee! een streep er onder! laten beide partijen een grootsche daad doen, en al die kerkelijke ellende van de laatste jaren laten rusten, nergens meer over praten, en — weer bij elkaar stappen, nu of nooit! God wil het! En iederen dag, dien we in dezen ongebruikt laten voorbijgaan, is een slag in het aangezicht van onzen hemelschen Koning, Die wil, dat zij allen één zijn.

Daar zijn er, (anders dan dr Brillenburg Wurth o.s., die vonden, dat men den Heere dankbaar moest zijn voor deze positieve vrucht der scheuring, dat men verlost was van die menschen, die tot voor kort allen Evangelisatiearbeid steriel, ja vrijwel onmogelijk maakten), die ervan overtuigd zijn, dat zij ons, die nu vrijgemaakt zijn, niet hadden kunnen missen, omdat wij naar hun meening met name het meer behoudende element in de ongedeelde Geref. kerken vertegenwoordigden, zulks vanwege het strenge vasthouden aan de leer en de levensopvatting der Geref. vaders in gebondenheid aan het Woord des Heeren en het onverdroten waken en waarschuwen tegen allerlei dwaling en wind van leer. Maar nu dit element voor een groot deel is „uitgezuiverd“, duichen zij het gevaar van een invasie van alle mogelijke theologische „nieuwlichterij“ en van een doelbewust drijven naar een onschriftuurlijk vals-oeumenisch Christendom. Zoo slaakte ergens een synodaal-gebonden ouderling van een grootstadskerk de verzoeking, dat er in zijn gemeente dringend behoefte was aan een predikant, die weer eens „ouderwetschrechtzinnige preeken“ leverde. (Wel een zeer sterk bewijs overigens, dat, sinds men in de gebonden ker-

ken met eenzijdig een paar jaar leerdwang, anderzijds praktisch leervrijheid toeliet, de richtingsstrijd aldaar voorgoed ontketend is! Tevens wordt door zooiets duidelijk gedemonstreerd het fatale kerkontbindende karakter van de synodalistische leer- en tuchtbesluiten der laatste jaren. Ook hier geldt het: zonde baart zonde).

Men hoort van predikanten (niet alleen in Friesland!), die er over klagen, dat de lust voor hun ambtelijk werk hun schier totaal vergaan is; die, als ze eerlijk zijn, geen Zondag meer met hartelijke vreugde Gods Woord kunnen bedienen, omdat zij, zoodra één gedachte aan al die geschorste en afgezette en uitgestooten ambtsbroeders door hen heenflitst, den kansel, waarop die ambtsbroeders vroeger ook stonden en nog behoorden te staan, onder hun voeten voelen branden. Er wordt door hen geklaagd over een ban in het leger, want men weet zich in zijn hart aangeklaagd, zoodat er zijn, die niet meer met een goede en vrije consciëntie tot God bidden kunnen, om trouw te mogen zijn in hun ambtsbediening.

Het zijn huiveringwekkende dingen, waarvan men zoo hoort; dingen, die een verlamdend invloed hebben op alle ambtelijk werk; dingen, die zulke onrustige en bezwaarde, (want ontrouwe), ambtsdragers benaauwen kunnen tot stikkens toe. Hier verstomme dan ook elk woord van spot en leedvermaak. Want zooiets te moeten doormaken, is ontzettend, het maakt een mensch geestelijk kapot, het vermoordt alle Christelijke levenslijdschap. Hoe kan 't ook anders?

Want het is het oordeel Gods over het kwaad, dat men maar niet belijden wil en waarvan men zich nog maar steeds niet metterdaad bekeeren wil.

Immers, dat is het beangstigende van heel deze situatie — men blijft onbekeerlijk!

Inderdaad, de lucht is vol eenheidsgerucht; het wordt veroorzaakt juist door die vele bezwaarden. Dat zou op zichzelf een verblijdend verschijnsel kunnen zijn.

Maar dat is het niet!

Want men weigert hardnekkig zich te bekeeren, enkele uitzondering daargelaten, die dan ook spoedig niet meer „bezwaard“, maar „vrijgemaakt“ zijn, van al hun bezwaren verlost en van roepende

kerkzonden bevrijd, dank zij Gods genade in Christus Jezus. Maar de groote massa komt niet tot daden van geloof en kerkelijke trouw.

Het moet ongetwijfeld toegestemd, ge ontmoet niet veel van die echte synodalist, die werkelijk eerlijk dankbaar zijn, voor wat er door hun laatste synodes is teweeggebracht, en die nog steeds blijven zeggen: „het kón en mócht niet anders; het is van den Heere geschied, dat onze kerken zijn gered van dwaalleer en revolutionair verzet tegen het gezag in Christus' kerk. Veel grooter is in de gebonden kerken het getal van hen, die in minder of meerdere mate het niet eens zijn met het door hun synodes gevoerde beleid. „Ik heb er schoon genoeg van“, verzucht hier een gemeentelid. „Het had toch anders gekund en gemoeven“, verzekert daar een ouderling. „Ze kunnen van mij dien heelen rommelwinkel van synodale besluiten en formules en verklaringen cadeau krijgen; ik spuw van al dat gedoe“, aldus een predikant. (Alle drie gezegden zijn historisch!)

En al die „bezwaarden“ maken nu veel eenheidsgerucht en ze zijn het er hartroerend over eens: „We moeten weer zoo gauw mogelijk bij elkaar, hoe dan ook; want zooals 't nu is, is het de dood in den pot. En daarom: één groote streep door het verleden, één groote spons over de lei, alles vergeven en vergeten, nergens meer over praten, maar samen iets nieuws beginnen, liever vandaag dan morgen; Jezus Christus vraagt het van ons, dus is alle uitstel misdadig“.

Zóó wordt er gesproken. Zóó uit men zijn bezwaren en klachten en wenschen.

En geloof maar gerust, dat velen onder hen alles eerlijk meenen en best bedoelen, en dat ze, zoolang deze toestand van kerkelijken strijd en gescheurdheid voortduurt, rust noch duur hebben.

Wat nu te zeggen van al dit eenheidsgerucht?

Dit: het is om er diep medelijden mee te hebben, dat men zóó nooit verder komt. Want men gaat, al klagende en „bezwaard“ zijnde, aan het eenheidsgebod, zooals de Heere dat gegeven heeft, ten eenenmale voorbij.

Dit is bij al dat aanheffen van klaagliederen, de groote fout, dat men vleeschelijk is en blijft.

Men klaagt niet over de zonde, maar alleen over de gevolgen van de zonde. Men vindt de gescheurdheid der kerk iets verschrikkelijks; maar men denkt er niet aan om de oorzaken van de breuk

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELIJKE SCHETSEN

de natuurwetten 's heeren knechten.

O HEERE, Uw woord bestaat in eeuwigheid in de hemelen. Uwe getrouwheid is van geslacht tot geslacht; Gij hebt de aarde vast gemaakt, en zij blijft staan; want zij alle zijn Uwe knechten, zingt de Psalmist, Ps. 119: 89—91.

Daarvan wist het heidendom niet af, en daarvan weet het heidendom van vandaag nog niet af, dat de natuurwetten 's Heeren Knechten zijn, en daarvan weten ook niet af velen, die niettemin den Christennaam dragen. Bij de Grieken heefschten in hoofdzaak in dezen twee opvattingen of beschouwingen. Er waren er, die beweerden, dat het toeval, Tyche, alles regelde en deed gebeuren zooals het geschiedde, en anderen zeiden, dat het noodlot, Fatum, den scepter zwaaide over alles en allen, als het er op aankwam zelfs over de goden, die ook tegen het noodlot en zijn beschikkingen zich niet met goed gevolg verzetten konden. Bij het tegenwoordige heidendom heeft gelijk trouwens ook wel bij het vroegere, elke god of afgod zijn eigen terrein van heerschappij, hetzij de lucht, hetzij het water, hetzij het vuur, hetzij op deze plaats, hetzij op die. En daar dan boven, is daar dan niets, is daar geene algemeene regerende kracht, die ten slotte alles bepaalt of leidt? Ja, wie zal dat zeggen. Daar is het nevelig, duister, daarvan weten we niets af. Menig Christen geheeten geleerde koestert de voorstelling, dat ja, God de natuurwetten wel gesteld of gegeven heeft, maar dat deze er nu dan ook zijn, en onbepaald heerschen, en in eeuwigheid zullen blijven heerschen. Natuurlijk door Gods bestel, door Zijne scheppingsbepalingen, maar daardoor dan ook onveranderlijk.

En hoe dan met wonderen, met de wonderen waarvan de Heilige Schrift spreekt? Nu, dat kunnen gebeurtenissen geweest zijn, waarbij verborgen krachten, die de mensch nog niet kende, gewerkt hebben, zoodat daarbij slechts schijnbaar afwijking van de geregelde werking der natuurwetten moet geconstateerd worden. Of ook kan God toen eene bijzondere kracht hebben doen werken, waardoor de resultante, het gevolg, van de samenwerking dezer kracht met die der natuurkrachten of -wetten een tevoren niet verschenen product opleverde. Maar de natuurwetten zijn vaste bepalingen door God gesteld, die onveranderlijk blijven en doorwerken, en wier uitwerking of gevolg wel door een ons nog onbekende, of door God in het bijzonder voortgebrachte kracht, met hare eigene wet, kan worden gewijzigd, maar die daardoor in wezen en werking toch geene verandering onder-

gaan. Die natuurwetten zijn door God gestelde onveranderlijke regelen voor het bestaan en de werking der door Hem geschapen dingen en krachten. De geleerden, die van de Heilige Schrift, en van die Schrift als Zijn woord, niet weten willen, heeten de verhalen van de groote wonderen daarin medegedeeld, legende, fantasie, onwaar. Zulke wonderen kunnen niet geschieden. Dooden kunnen niet herleven en opstaan. Het water kan niet omhoog blijven stilstaan als een muur, Joz. 3: 16. Met vijf brooden en twee vischjes kan niet een menigte van meer dan vijfduizend menschen gespijzigd worden, zoodat zelfs nog meer brood overblijft, dan er was bij den aanvang voor den maaltijd, Matth. 14: 15—21. De natuurwetten verhinderen ons dat als historische feiten aan te nemen.

Doch wat zijn natuurwetten? Dat zijn geen wetten, die de natuur zelve stelt en zich en aan alles, menschen, dieren, stoffen, krachten, oplegt. Zoo iets zou men slechts kunnen beweren, wanneer men de natuur vereenzelvigde met God, alsof de natuur God zou zijn, en God de natuur. En zelfs dan zou men nog niet kunnen spreken van een opleggen van wetten door de natuur om zichzelf. De natuur zou dan bestaan zooals zij bestond, en werken gelijk zij dat doet, naar die en die vaste regelen, maar zij had zich dan niet eerst die wetten opgelegd, doch zou eenvoudig zoo van aard zijn, en zoo in hare beweging. Vanwaar dan die bestaanswijze, en vanwaar die manier van werking? Daarop ware dan niet te antwoorden, evenmin als op de vraag, vanwaar heel de natuur ware. Die moest dan wel als van zichzelf bestaande, zonder aanvang, dus wat wij eeuwig noemen, gedacht worden. Wij, die in God gelooven, gelooven ook niet, dat God Zichzelven wetten heeft opgelegd. Hij is God, zonder begin, altijd aan Zichzelven gelijk, onveranderlijk, werkend naar den aard of het karakter, als men dat zeggen mag, van Zijn wezen, maar zonder dat men denken kan, dat Hij eerst die bestaanswijze en die werkingsmanier miste, doch later die Zich oplegde en ten regel stelde. God is God en werkt als God, meer kunnen wij daar niet van zeggen. En zoo zou het dan ook met de natuur wezen, als zij wezenlijk hetzelfde wou als God, naar de voorstelling van het pantheïsme.

Natuurwetten zijn dus geen wetten, door de natuur opgelegd, noch aan zich, noch aan iets anders. Maar het zijn wetten, die aan de natuur zijn opgelegd, regelen voor haar bestaan en werken, ordinantiën noemt de Heilige Schrift ze, waarnaar zij bij haar werkingen handelt en handelen moet, manieren van doen. Wij spreken van wetten. In wet zit de gedachte dat iets moet, en niet anders mag. Bij de spreekwijze van natuurwetten komt daar dan als onwillekeurig de gedachte voor in de plaats, dat het niet anders kan. Maar hoe weten wij dat? Hoe komen wij aan onze

kennis van deze z.g.n. natuurwetten? Zijn die ons ergens medegedeeld? Hebben we daarover eenig geschrift ontvangen? Neen. Hoe kennen wij ze dan? Doordat wij waarnemen wat er in en met de natuur gebeurt, en vernemen wat er vroeger mee en in gebeurd is, en ginds en elders, waar wij zelf niet bij geweest zijn. En uit de gelijkheid van gebeuren en wijze van gebeuren leiden wij dan de gedachte af, dat er een vaste regel is, waarnaar dit of dat onder die of die omstandigheden steeds geschiedt, en geschieden moet. Als we droog hout in het vuur werpen, vat dit vlam en brandt dit op. Doen we dat een tweeden keer, dan zien we hetzelfde. Doet een ander het, dan is het niet anders. We zeggen dan, dat de natuurwet van het vuur is, om hout in vlam te zetten en te verteren. Gieten we daarentegen water in het vuur, dan vat dat water geen vlam, maar wordt integendeel dat vuur uitgebluscht. En dat is zoo onverschillig of mijnheer A dat doet, of mijnheer B, en of het hier geschiedt, of op een andere plaats. Het is nu zoo, maar was ook vroeger reeds zoo, blijkens de berichten van eertijds. De zon komt elken morgen op, en zij gaat elken avond onder. En schijnt zij uit onbewolkten hemel, dan geeft zij warmte, of brengt zij hitte. Komen er wolken en gieten zij regen uit, dan wordt de grond vochtig en doorweekt.

Natuurwetten zeggen wij, ja, natuurwetten. Omdat wij onder die en die omstandigheden altoos hetzelfde zien gebeuren, spreken wij van wetten, alsof het dan immer zoo moest geschieden en niet anders kan. Maar wat weten wij toch eigenlijk van dat moeten af? Wij zien toch slechts dat iets zoo gebeurt, onder die en die omstandigheden, en dat telkens en telkens weer, maar wat weten wij van dat moeten? Gij loopt naar uw arbeid steeds langs een bepaalde straat, dag aan dag, week uit week in, maand na maand. Iemand merkt dat. Zou zijn conclusie juist zijn, dat zij steeds dien weg naar uw werk moest volgen, dat er eene wet voor u of over u bestond om steeds datzelfde pad te moeten gaan? Ja, zegt ge, maar dan heb ik ook met een mensch te doen. Het is zoo. Maar in de eerste plaats behoort de mensch ook tot de natuur. En wanneer ge nu het doen des menschen van de „regeering“ dezer z.g.n. natuurwetten zoudt willen uitschakelen, dan zoudt ge al een heele bres in het geheel dezer natuurwetten geschoten hebben. Ge zoudt dan ook voor de dieren eene aanzienlijke uitzondering bij deze heerschappij der natuurwetten moeten maken, want ook zij bewegen zich veelszins vrij, tenzij zij hen zoudt denken als bloote mechanieken of marionetten. Doch waar het nu op aankomt: zij neemt wel waar, dat het zoo of zoo toegaat, dan en dan, telkens weer, en verheemt van anderen, dat zij hetzelfde waarnemen of waargenomen hebben. Maar waar is het bewijs, dat het niet anders dan zóó kan toegaan, dat het zoo moet gebeuren? Het ijer valt naar omlaag en zinkt in het water. Dat gebeurt

radicaal
Jelen, en
Waarom
als hij zeg
dan een l
zonden. I
zoeken, e
Immers,
kelijk la
lij den
keeren
van het l
zijn ove
maar d
krijgen"
Wanne
eens hoo
Mogen
zonde is
men. Da
maar G
is en d a
over hem
Maar s
Woord, t
voor hem
dan behc
zij kunne
Wet des
want, zo
zalving v
gij hebt
2: 20, 27
Voor w
vraag
tus' kerke
Het antw
..... op
boven ha
En vo
vraag
Christus'
dert, en
ingaan t
te doope
gevonder
teren des
telkens.
anders
tienduize
en dat r
een. Bew
mensche
ven, zijn
Schrift: g
gestorve
er nog c
ten gerie
melijk, e
gevallen
Onze
van alle
zenden e
„natuurr
geldighe
derlijk g
„natuurr
dan ook
zelfs van
De z.g.
zelve, d
zelve he
verander
oorspron
schen" c
gesteld
Hem ges
ordender
onderho
aanzien
geloof b
danig, d
zonder
ken gee
king in
kunnen
dan naa
gegeven
Die
schen o
dat Hij
werking
delen na
ten" er
haar bes
werkzaa
Wil Hij
Wil Hij
geene g
lijk van
oogenbli
dat mer